

YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİNDEKİ SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENİ ADAYLARININ ÖZ-YETERLİK ALGILARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ*

Yrd.Doç.Dr.Kemal KAYA

Yüzüncüyıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü,
kemalkaya@yyu.edu.tr

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmenliği öğretmen adaylarının sosyal bilgiler öğretimine yönelik öz-yeterlik inanç düzeylerinin belirlenmesidir. Öğretmen adaylarının sosyal bilgiler öğretimine yönelik öz-yeterlik inanç düzeyleri; cinsiyet, yaş, ailenin aylık geliri, ülke gündemini takip yöntemi, okuduğu bölümün kaçınıcı tercihi olduğu, mesleği ile ilgili panel ya da konferans gibi etkinliklere katılıp katılmadığı, değişkenlerine göre araştırılmıştır. Betimsel nitelikte olan bu çalışmada, 2013-2014 eğitim yılı yaz döneminde Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilimler Öğretmenliği Ana Bilim Dalında okuyan öğrenciler çalışma grubunu oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından geliştirilen Sosyal Bilimler Öğretimi Öz-yeterlik Algı Ölçeği ile toplanmıştır. Elde edilen veriler tek faktörlü ANOVA, bağımsız gruplar için t-testi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda sosyal bilgiler öğretmenliği ana bilim dalında öğrenim gören öğretmen adaylarının cinsiyet değişkenine göre sosyal bilgiler öğretimi öz-yeterlik inanç düzeylerinin anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir.

Anahtar sözcükler: Sosyal bilgiler eğitimi, sosyal bilgiler öğretimine yönelik öz-yeterlik algısı

A COMPARISON OF THE SELF-EFFICACY BELIEFS OF SOCIAL SCIENCES TEACHER CANDIDATES IN TERMS OF DIFFERENT VARIABLES AT YUZUZNCU YIL UNIVERSITY FACULTY OF EDUCATION

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the self-efficiency belief level of social studies Pre-service teachers. Self-efficiency levels towards social studies were investigated according to the variables relating to their gender, age family monthly income, participate in activities related to the profession and the choice of the section match. The research was carried out as descriptive using survey model. The sample of the research consists of students attending to the social studies department of Yuzuncu Yil University Education Faculty in 2013-2014 education year. At the end of the study it is seen that there is a

* Bu çalışma 15-16 Mayıs 2014 tarihlerinde Hacettepe Üniversitesi tarafından düzenlenmiş olan “ISPITE 2014, Öğretmen Yetiştirme Politika ve Sorunları Uluslararası Sempozyumu”nda sunulmuş olan bildirinin genişletilmiş halidir.

meaningful differences according to self-efficiency belief level of pre-service students social sciences relating to their gender.

Key Words: *Social studies education, self efficacy level towards social studies teaching.*

1.GİRİŞ

Toplumsal hayatın ihtiva ettiği rollerden biri de mesleklerdir. Meslek, bireylerin sosyal ve ekonomik yaşamında sorumluluk üstlenmesiyle meydana gelen hayati bir etkinlik olup insanların ilgi ve yetenekleri doğrultusunda ortaya çıkar. Kişinin toplumun sosyal ve ekonomik yapısında yer alması mesleği sayesinde olmaktadır. Bununla kendisine ait özellikleri tanıyıp hayatını anlamlandırması, mesleğin hem şahsi hem de toplumsal açıdan önemini ortaya koymaktadır. Bireyin kişiliğinin oluşmasında önemli bir etken de mesleğidir. Mesleğin seçiminde kişinin sahip olduğu özellikler ve seçtiği mesleğe yönelik tutumu önemli oranda rol oynamaktadır (Gündüz 2003).

Teknolojik gelişmelerin baş döndürücü bir hızla geliştiği günümüz dünyasında nitelikli insan gücüne sahip olmak ülkelerin önemli zenginlik kaynaklarından biri olarak kabul edilmektedir. Bu değişim hızına uyum sağlayabilecek nitelikli bireylerin yetiştirilmesi de doğal olarak eğitim sisteminden beklenmektedir. Her ülkenin eğitim sistemi temel olarak ülkenin ihtiyaç duyduğu nitelikli insan gücü yetiştirmek ve iyi bir yurttaş olmanın yollarını göstermeyi hedeflemektedir. Eğitim kurumlarının başarılı olabilmesi ve bu başarının devamlılığı, eğitimin hedeflerine ulaşma oranına bağlıdır. Bu yönüyle öğretmenlik mesleği, eğitim kurumlarının hedefine ulaşması, eğitim sisteminin verimliliği ve toplumun ihtiyaç duyduğu nitelikte insan gücünün yetiştirilmesi açısından stratejik bir unsur olarak görünmektedir. Diğer mesleklerle kıyaslandığında öğretmenlik mesleği daha geniş bir insan kesimi ile ilişki ve etkileşim içinde olmayı gerektirmektedir. Mesleğin sınırları okul ve sınıf duvarları ile sınırlı olmayıp okul dışında veliler ve toplumsal hayatı da kapsamaktadır. Eğitim ve öğretimde kullanılan yöntem ve tekniklerin etkili, araç ve gereçlerin iyi organize edilmesi, hedeflerin iyi saptanmış olması tek başına başarıyı sağlamaktan uzaktır. Eğitim sisteminde öğretmenin etkisi diğer öğelere oranla daha belirleyici olduğu için burada belirtilen durumların başarıya ulaşması öğretmen yeterliliği ile doğrudan ilişkilidir (Sünbül 2005).

Öğretmen öz-yeterliliği, kapsamlı ve çok boyutlu bir konu olan öğretmen yetiştirme ile ilgili olup birçok unsuru ihtiva etmektedir. Öğretmen adaylarının seçimiyle başlayıp hizmet öncesi ve içi eğitim, uygulama dönemi ve bu dönemdeki izleme-değerlendirmeler bu konunun içinde yer almaktadır. Öğretmenlik mesleğinin niteliğinin yükseltilmesi, öğretmenlerin sahip olmaları gereken genel ve özel alan yeterliklerinin neler olduğunun bilinmesine bağlıdır. Değişen şartlar ve programların güncellenme ihtiyacı, Milli Eğitim Bakanlığını, öğretmen adaylarının sahip olması gereken genel ve özel niteliklerin yeniden belirlenmesi için çalışmalara yöneltmiştir. AB tarafından desteklenen hibe programı çerçevesinde Üniversitelerle işbirliği yapılarak öğretmenlik mesleğine ilişkin özel ve genel niteliklerin belirlenmesi yoluna gidilmiştir (Meb, 2007; Dicle, 2009).

Eğitimde tutum, ilgi, motivasyon, özgüven ve öz yeterlik gibi bir çok etmenin öğrenmenin gerçekleşmesinde etkili olduğu bilinmektedir (Alsop, 2003). Bir işi yapabilmek için yeteneklerinin farkında olmak ve buna inanmak olarak tanımlanan öz yeterlik (Bandura 1997; Zimmerman, 1995) , öğrencilerin öğrenmede motive olmalarını sağlayan önemli

etmenlerden biridir. Öğrenme ortamlarında bireylerin kendilerine olan güvenleri yüksek düzeyli öğrenmelerine imkân verir (Ornstain ve Lasley, 2000). Bu yaklaşıma göre, öğrenme ortamlarında düzeyli bir öğrenmenin gerçekleşmesinde ve bunun neticesinde edinilen mesleğin icrasında, kişinin sahip olduğu öz-yeterlik algısının belirleyici ve yönlendirici olduğu söylenebilir.

Sosyal bilgiler programının amacı; sorgulayan, keşfeden, problem çözebilen, doğru kararlar verebilen, sürekli öğrenen bireyler yetiştirmek (MEB,2006) olarak belirtilmektedir. Bu çerçevede yapılandırılmış olan sosyal bilgiler programı, öğrencilerin öz-yeterliğini geliştirmede etkili bir yöntem olarak kullanılabilir. Sosyal bilgiler eğitiminde öz-yeterlik algısının, öğretmenlerin sosyal bilgiler öğretimi ve sınıf içi etkinlikler hakkındaki inanışları ile yakın bir ilişkisi vardır. Öz-yeterlik algısı yüksek olan öğretmenler öğrenci merkezli yaklaşımları önelemekte, sosyal bilgiler öğretmeye daha fazla zaman ayırmakta, araştırmaya dayalı öğretim gerçekleştirmeye eğilimli ve alanlarında daha başarılı olmaktadır. Öz-yeterlik algısı düşük olan öğretmenlerin ise bilgileri kitaptan okuma ve sözel olarak anlatma gibi öğretmen merkezli yaklaşımları tercih ettikleri belirtilmektedir (Schriver ve Czerniak, 1999). Öz-yeterlik algısı yüksek olan öğretmenlerin eğitim-öğretim ortamlarında daha az strese girdikleri ve daha etkili bir eğitim sunabilmeleri (Chan, 2003) nedeniyle öğretmen adaylarının yetiştirilmesinde eğitim programlarının öz-yeterlik algılarını geliştirici olması önem arz etmektedir.

Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin dinamik yapısı, öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği niteliklerin sorgulanmasını ve geliştirilmesini gerektirmektedir. Bu çerçeveye göre tespit edilmiş olan genel ve özel alan yeterliklerin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim programları ile öğretmen adaylarına kazandırılması, öz-yeterlik algılarının yükseltilmesi ve mesleki niteliklerinin artmasına hizmet edecektir.

2.YÖNTEM

Araştırma, tarama yöntemi ile yapılmıştır. Tarama yöntemi; geçmişte veya halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle tanımlamayı amaçlayan bir yaklaşımdır. Araştırma konusu, kendi koşulları içinde olduğu gibi tanımlanmaya çalışıldığından bu çalışma betimsel niteliktedir. Çünkü betimsel araştırmada incelenen özellikler var olduğu biçimi ile ortaya çıkarılırlar(Karasar, 1994:77).

2.1. Çalışma Grubu

Araştırma grubumuzu 2013-2014 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Yarıyılında Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı'nın dördüncü sınıfında öğrenim gören öğretmen adayları oluşturmaktadır.

2.2. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak öz-yeterlik algı düzeylerini belirlemek amacı ile araştırmacı tarafından geliştirilmiş bir ölçek kullanılmıştır. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı dördüncü sınıf öğrencilerinin öz-yeterlik algılarını belirlemek amacı ile çalışmanın hedeflerine uygun 50 maddeden oluşan bir madde havuzu oluşturulmuş ve bu madde seçkisinden uzman görüşleri doğrultusunda 37 soruluk bir ölçek formu oluşturulmuştur. Ölçeğin güvenilirlik çalışması için ön uygulama yapılmıştır. Ön uygulamadan sonra değerlendirmede çalışmaya esas olacak 26 maddelik bir ölçek formu ile araştırmanın verileri toplanmıştır.

2.3. Verilerin Çözümlemesi

Ölçek iki boyutludur. Mesleki yeterlik algısını ölçmeyi amaçlayan birinci boyutta 14, derste öğretimsel stratejileri kullanma becerisini belirlemeyi hedefleyen ikinci boyutta ise 12 madde bulunmaktadır. Ölçekte yer alan seçenekler beşli likert tipinde “kesinlikle katılmıyorum”, “katılmıyorum”, “orta derecede katılıyorum”, “katılıyorum”, kesinlikle katılıyorum” şeklinde sıralanmaktadır. Ölçeğin Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının mesleki yeterlik algısını ölçmeyi amaçlayan birinci boyuta ilişkin öz değer 9.70, açıkladığı varyans 33.46, derste öğretimsel stratejileri kullanma becerisini belirlemeyi hedefleyen ikinci boyuta ilişkin öz değer 2.44, açıkladığı varyans 8.42, ölçeğe ilişkin toplam varyans 41.88’dir. Ölçeğin öğretmen adaylarının mesleki yeterlik algısını ölçmeyi amaçlayan birinci boyutta yer alan maddelerin korelasyonları .364 ile .765 arasında değişmektedir. Ölçekte yer alan maddelerin madde yük değerleri ise .325 ile .768 arasında değişmektedir. Bu ölçeğin güvenilirliği için yaygın olarak kullanılan yöntemlerden biri olan kullanılan Cronbach-Alfa formülü kullanılmıştır. Cronbach-Alfa değeri -1 ile 1 arasında değişen bir katsayıdır ve bu sayı 1’e yaklaştıkça ölçüm sonuçları güvenilirliğinin yüksek olduğu ve ölçümlerde .65 ve üstündeki katsayıların yeterli olduğu düşüncesine dayanmaktadır. Ölçeğin tümüne ilişkin iç tutarlılık değeri (Cronbach-Alfa) .92’dir. Ölçeğin mesleki yeterlik algısına ilişkin alpha değeri .89’dur. Ölçeğin derste öğretimsel stratejileri kullanma becerisini belirlemeyi hedefleyen ikinci boyutunun alpha değeri ise .87’dir. Ölçeğin toplamına ve her iki alt boyuta ilişkin puanların normal dağılım gösterip göstermediği Kolmogorov-smirnov testi ile sınanmıştır. Buna göre toplam puana ilişkin dağılım (KS= .888, P= .410), alan yeterliği boyutuna ilişkin puan dağılımı (KS= .871, P= .435), öğretimsel stratejileri kullanma becerisi olan ikinci boyutun puan dağılımı (KS= 1.270, P= .080) ile normal dağılım gösterdiği gözlenmiştir. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının “Sosyal Bilgiler Öğretmeni Adaylarının Öz-Yeterlik Algıları ” ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin betimsel istatistikler şöyledir. Ölçeğe ilişkin toplam puan (\bar{X} =105.72, standart sapma 15.25), birinci alt boyuta ilişkin (\bar{X} = 60.04, standart sapma 9.30), ikinci alt boyuta ilişkin (\bar{X} =45.67, standart sapma 7.82)dir.

3.BULGULAR

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mesleki yeterlik algıları ve derste öğretimsel stratejileri kullanma becerisinin belirlenmesine yönelik ölçek iki kısımdan oluşmaktadır. Araştırmaya katılanlarla ilgili demografik bilgilerin bulunduğu ilk kısımda; cinsiyet, yaş, ailenin aylık geliri, ülke gündemini takip yöntemi, okuduğu bölümün kaçınıcı tercihi olduğu, mesleği ile ilgili panel ya da konferans gibi etkinliklere katılıp katılmadığı, derslerde kullanılan yöntem ve tekniklerin neler olduğu, öğretmenlik mesleğinin değerli kabul edildiği coğrafi bölgelerin hangisi olduğu, sosyal bilimlerin hangisine ilgi duyduğu gibi sorular yer almaktadır. İkinci bölümde ise sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öz-yeterlik algılarını tespit etmeye yönelik ölçek soruları yer almaktadır.

Tablo 1. Öğretmen Adaylarının Öz-yeterlik Ölçeği Puanlarına İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Ölçek	Boyut	Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss
9,35374		kadın	31	112,6774	
		erkek	53	101,7115	16,75584
Mesleki yeterlik algı.		kadın	31	64,3548	6,73572
		erkek	53	57,7500	9,68296
Derste öğreti. srtj kul.		kadın	31	48,3226	5,44908
		erkek	53	43,9615	8,58855

Tablo 1’de görüldüğü gibi sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öz-yeterlik düzeyleri genel olarak kadın cinsiyeti lehine farklılaştığı görülmektedir. Mesleki yeterlik alt boyutu öğretmen adaylarının en yüksek puan ortalamasına (kadın \bar{X} =64,3548; erkek \bar{X} =48,3226) sahip oldukları alt ölçek iken, adayların kendilerini derste öğretimsel stratejileri kullanma konusunda yetersiz görmekte-dirler(kadın \bar{X} =48,3226; erkek \bar{X} =43,9615) .

Tablo.2 Öğretmen Adaylarının Öz-yeterlik Algısı Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre T Testi Sonuçları

Ölçek	F	Sig	t	df	Sig. (2-tailed)
	4,791	,031	3,341	81	,001
			3,824	80,746	,000
Mesleki yet. Algı	3,481	,066	3,342	81	,001
			3,654	78,958	,000
Derste ögr str.kul	3,844	,053	2,536	81	,013
			2,829	80,630	,006

Tablo 2’de görüldüğü gibi sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öz-yeterlik algıları cinsiyet değişkenine ilişkin olarak manidar bir farklılık göstermektedir. Cinsiyet değişkenine ilişkin fark; ortalama ve standart sapma değerleri ölçüt alınarak incelendiğinde, kadınların ve erkeklerin ortalamaları arasında kadın cinsiyeti lehine manidar bir fark görülmektedir.

Tablo.3 Öğretmen Adaylarının Öz-yeterlik Algısı Ölçeği Puanlarının Aylık Gelir Anova Sonuçları

Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	
toplam gruplar arası				,139	
toplam1 gruplar arası	620,862	3	206,95	2,520	,064
toplam2 gruplar arası					,390

Öğretmenlik mesleğini seçen adaylar genellikle alt ve orta düzey gelirli ailelerden gelmektedir. Öğretmenlik mesleğinin gelir düzeyi ve statüsü nedeniyle daha çok orta ve alt gelir grubundan gelen bireylerce tercih edilmektedir. Avrupa ve Amerika’da da durumun ülkemiz ile bu konuda benzeştiği görülmektedir (Kızılcıoğlu, 2003). Tablo 3’te Öğretmen adaylarının aile aylık gelirleri ile öz-yeterlik inançları arasında anlamlı bir ilişki olduğu iddia edilebilir.

Çalışma çerçevesinde öğretmen adaylarının ülke gündemini takip yöntemi, okuduğu bölümün kaçınıcı tercihi olduğu, mesleği ile ilgili panel ya da konferans gibi etkinliklere katılıp katılmadığı gibi değişkenler açısından ise anlamlı bir farka rastlanılmamıştır

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Cinsiyet değişkeni açısından öğretmen adaylarının mesleki yeterlik algılarının kadınlar lehine anlamlı düzeyde farklılaştığı bulgusu, Çakır, Erkuş ve Kılıç (2000); Şeker, Deniz ve Görgen (2005); Çetinkaya (2007)’nin elde ettikleri bulgular ile paralellik göstermektedir. Ancak Saraç (2002), Çapri ve Çelikkaleli (2008), Savran ve Çakıroğlu (2001), Zengin (2003), Erişen ve Çeliköz (2003), Çakır (2005), Çakır, Kan ve Sünbül (2006), Akbaş ve Çelikkaleli (2006), Aylar ve Aksin (2011)’in bulguları ile farklılık göstermektedir. Kadın öğretmen adaylarının öz-yeterlik algılarının erkek öğretmen adaylarına göre daha yüksek olması, öğretmenlik mesleğinin kadınlar tarafından daha fazla benimsenen bir meslek olması yönündeki görüşlerle açıklanabilir. Kadın adayların kendi yeterliklerinin, öğretmenlik mesleğini ifa etmede yeterli olacağı konusunda daha olumlu bir görüşe sahip oldukları ortaya çıkmaktadır. Buna göre kadın öğretmen adaylarının içsel motivasyon kaynaklarına daha fazla sahip olduğu söylenebilir.

Sosyo-ekonomik statü çocukluktan başlayarak bireyin hayatını çok yönlü etkilemektedir. Sosyo-ekonomik statünün iyi olması, bireyin kendisini her alanda daha yetkin hissetmesine öznel yetkinliğinin artmasına sebep olduğu belirtilmektedir. Üniversite öğrencileri üzerinde yapılmış olan araştırmalarda gelir düzeyi ile siyasal yeterlik arasında doğrusal bir ilişki olduğu ifade edilmektedir (Eser ve Dinç 2012). Gelir düzeyinin öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin öz-yeterlik algılarını nisbi de olsa etkilediği iddia edilebilir.

Cinsiyet değişkeni açısından öğretmen adaylarının mesleki yeterlik algılarının kadın öğretmen adayları lehine anlamlı düzeyde farklılaştığı bulgusu daha önce yapılmış olan benzer çalışmaların bulguları ile paralellik arz etmektedir. Öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine ilgi duyma konusunda genel olarak olumlu tutum geliştirdikleri ve mesleklerini sevmeye konusunda olumlu tutumlara sahip oldukları tespit edilmiştir. Erkek öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının yükseltilmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

Kendine güven duygusunun gelişmesinde alan bilgisinin önemli olduğu belirtilmektedir (Appleton ve Kindt 1999). Öğrencilerin mesleki olarak kendilerini yeterli görmeleri, güven duygularının gelişmesinde yardımcı olmaktadır. Öğretmen eğitiminde öğrencilere hem alan bilgisi hem de alan eğitimi bilgisinin eşzamanlı olarak kazandırılması gerekir. Bunu gerçekleştirmenin yolu ise, eğitim-öğretim hizmetlerinin kaliteli ve gerçek yaşamla örtüşmesinden geçmektedir. Öğretmen adaylarının mesleki bilgi ve becerilerinin iyi düzeyde geliştirilmiş olması, eğitim ortamlarında başarılı olmalarının da anahtarı olacaktır.

KAYNAKÇA

- Akbaş, A. ve Çelikkaleli, Ö.(2006). Sınıf öğretmeni adaylarının fen Öğretimi özyeterlik inançlarının cinsiyet, öğrenim türü ve üniversitelerine göre incelenmesi, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 98-110.
- Alsop, S. (2003). Science education and affect, *International Journal of Science Education*, 25(9), 1043-1047.
- Apleton, K. & Kindt, I. (1999). Why teach primary science? Influences on beginning teachers' practices, *international Journal of Science Education*, 21(2), 155-168.
- Aylar, F. ve Aksin, A. (2011). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öz-yeterlilik inanç düzeyleri ve problem çözme becerileri üzerine bir araştırma (Amasya Örneği), *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(3), 299-313.
- Bandura, A. (1997). *The exercise of control*, New York: W. H. Freeman.
- Chan, D.W. (2003). Multiple intelligences and perceived self-efficacy among Chinese secondary school teachers in Hong Kong, *Educational Psychology*, 23(5), 521-533.
- Çakır, Ö. (2005). Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi İngilizce Öğretmenliği Lisans Programı Ve Eğitim Fakülteleri İngilizce Öğretmenliği Lisans Programı Öğrencilerinin Mesleğe Yönelik Tutumları Ve Mesleki Yeterlik Algıları'', *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(9), 27-42.
- Çakır, Ö., Erkuş, A. ve Kılıç, F.(2000). *Mersin Üniversitesi 1999-2000 yılı öğretmenlik mesleki bilgisi programının (ÖMBP) çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi*, Mersin Üniversitesi Araştırma Fonu Saymanlığı EF (ÖÇ) 2000-1 Nolu Araştırma Projesi.
- Çakır, Ö., Kan, A. ve Sünbül, Ö. (2006). Öğretmenlik Meslek Bilgisi ve Tezsiz Yüksek Lisans Programlarının Tutum ve Özyeterlik Açısından Değerlendirilmesi, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 36-47.

- Çapri, B. ve Çelikkaleli, Ö. (2008). Öğretmen Adaylarının Öğretmenliğe İlişkin Tutum ve Mesleki Yeterlik inançlarının Cinsiyet, Program ve Fakültelerine Göre İncelenmesi”, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(15), 33-53.
- Çetinkaya, R. (2007). *Türkçe öğretmeni adaylarının yeterlilik algıları ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları*, , Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Dicle Üniversitesi. (2009). *Eğitim fakültelerinin öğretmen yetiştirme kapasitesinin güçlendirilmesi projesi*, http://duabpo.dicle.edu.tr/oygem/dosya/Ogretmen_Adaylari_i%C3%A7_mizampaj.pdf, Erişim tarihi: (12.02.2014).
- Erişen, Y. Ve Çeliköz, N. (2003). Öğretmen adaylarının genel öğretmenlik davranışları açısından kendilerine yönelik yeterlilik algıları, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(4), 427-439.
- Eser, B. H. ve Dinç, M., (2012). Üniversite öğrencilerinin bireysel düzey değişkenlerinin siyasal öz yeterlilik algısı üzerindeki etkileri: Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi örneği, *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12 (12), 159-187.
- Gündüz, H.B. (2003). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Pegem A yayıncılık, Editör; Mehmet Durdu Karslı.
- Karasar, N. (1994). *Araştırmada Rapor Hazırlama* (7. Baskı), Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd.
- Kızılcıoğlu, A. (2003). Necatibey Eğitim Fakültesi sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının profili, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10, 88-105.
- Meb, (2006). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi öğretim program ve kılavuzu*, MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara.
- Meb, (2007). *Öğretmen genel yeterlikleri çalışması mevcut durum tespit raporu*, <http://otmg.meb.gov.tr/belgeler/mevcut%20durum%20raporu.doc>, Erişim tarihi: (04.03.2014).
- Ornstein, A.C. & Lasley, T.J. (2000). *Strategies for effective teaching*, Third Edition, McGraw-Hill Higher Education Companies, USA.
- Saraç, C. (2002) *Türk dili ve edebiyatı / Türkçe öğretmeni adaylarının yeterlilikleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları*, Yayınlanmamış doktora tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Savran, A., Çakıroğlu, J. (2001). Preservice Biology Teachers’ Perceived Efficacy Beliefs In Teaching Biology, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 105-112.
- Shriver, M. & Czerniak, C.M. (1999). A comparison of middle and junior high science teachers’ levels of efficacy and knowledge of developmentally appropriate curriculum and instruction, *Journal of Science Teacher Education*, 10(I), 21-42

- Sünbül, A. M. (2005). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Pegem A yayıncılık, Editör; Özcan Demirel ve Zeki Kaya, Ankara.
- Şeker, H., Deniz, S. ve Görgeç, İ. (2005). Tezsiz Yüksek Lisans Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Yeterlikleri Üzerine Değerlendirmeleri, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 42, 237-253.
- Zengin, U. (2003). *İlköğretim öğretmenlerinin özyeterlik algıları ve sınıf içi iletişim örüntüleri*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Zimmerman, B. (1995). Self-efficacy and educational development. In A. Bandura (Ed), *Self-efficacy in changing societies* (202-231), New York: Cambridge University Press.